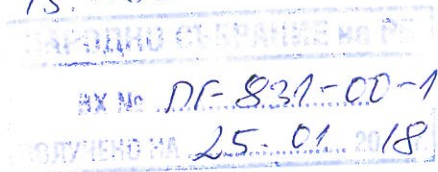




15. 38 AB



ДО Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ

ДО Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО КУЛТУРАТА И МЕДИИТЕ

ДО Г-Н КРИСТИЯН ВИГЕНИН
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
ЕВРОПЕЙСКИТЕ ВЪПРОСИ И КОНТРОЛ НА
ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ

Относно: Проект на Закон за изменение на допълнение на Закона за авторското право и сродните му права

Уважаеми г-н Кирилов,

Уважаеми г-н Рашидов,

Уважаеми г-н Вигенин,

На 26 февруари 2014 г. Европейският парламент прие Директива относно колективното управление на авторското право и сродните му права и многотериториалното лицензиране на правата върху музикални произведения за използване онлайн на вътрешния пазар. Тя трябваше да бъде транспонирана в националното законодателство не по-късно от 10 април 2016 г. Съветът за защита на интелектуалната собственост инициира създаването на работна група, на която бяха обсъдени два законопроекта – на Закон за изменение на допълнение на Закона за авторското право и сродните му права и на нов Закон за колективното управление на авторското право и сродните му права. Мнозинството в работната група подкрепи предложението за отделен закон, тъй като една от целите на този акт е да регламентира структурата и организацията на дружествата за колективно управление на права, техните взаимоотношения с правноносителите и ползвателите. Това дава достатъчно основания материята да бъде регламентирана с отделен нормативен акт. На 17 февруари 2016 г. работната група приключи дейността си и излезе с предложение за текст на законопроекта. До приемането на закона обаче така и не се стигна.

И двата проекта, разглеждани от работната група към Съвета за защита на интелектуалната собственост, предвиждаха размерът на възнагражденията, дължими от Българското национално радио и Българската национална телевизия за използваните от тях произведения и други обекти на закрила да се определя след предварително обсъждане с тях. По този начин се отчиташе особенният статут на обществените медии, които макар и да представляват доставчици на радио и телевизионни услуги, имат редица особености, които ги отличават от останалите участници на медийния пазар.

БНР и БНТ са задължени да осигуряват медийни услуги за всички граждани на Република България, съгласно чл. 6, ал. 3, т. 1 от ЗРТ. Средствата за това разпространение не са целеви, а трябва да се отделят от годишния бюджет на обществените медии. Такси за радиоразпръскване на територията на цялата страна само при БНР достигат над 7 000 000 лв. на година.

БНР е длъжно да отделя не по-малко от 5% от субсидията си от държавния бюджет за създаване и изпълнение на български музикални и радиодраматични произведения, а БНТ – не по-малко от 10% от субсидията си за българско филмово телевизионно творчество;

Според чл. 20, т. 1 от Закона за закрила и развитие на културата, БНР и БНТ са длъжни да сключват всяка година договори за програми и предавания в областта на културата.

Рекламата в програмите на БНР е ограничена до два пъти по-малка продължителност в сравнение с търговските медии, а за БНТ – до 15 минути на денонощие.

БНР и БНТ са длъжни да изпълняват обществената мисия, очертана в чл. 6, ал. 2 и 3 от ЗРТ, за разлика от търговските доставчици на медийни услуги, които са свободни в избора на формат и съдържание на своите програми.

Сградите на БНР и БНТ представляват стратегически обекти – част от системата за национална сигурност, съгласно Постановление № 181 от 20.07.2009 г. на Министерския съвет за определяне на стратегическите обекти и дейности, които са от значение за националната сигурност (Раздел VIII, т. 2.10 от Приложение към чл. 1, ал. 1). С оглед на това за обществените медии възникват задължения за поддържане в непрекъсната готовност и техническа изправност на определена техника и обекти, което също е свързано с извършването на разходи.

Описаните по-горе особености отличават БНР и БНТ от всички останали доставчици на медийни услуги. Обществените медии не са и не могат да бъдат равностоен пазарен конкурент на търговските, тъй като оперират на обособен сегмент от пазара и са ограничени от ред законови задължения.

Според чл. 40е на сега действащия Закон за авторското право и сродните му права, размерите на възнагражденията за отстъпване на права, както и тяхното изменение и допълнение, се предлагат от организациите за колективно управление на права и се утвърждават със заповед на министъра на културата. Предложенията на организациите за колективно управление на авторски права за размерите на събираните от тях възнаграждения трябва да са съобразени с начините на използване на произведенията и значението им за формиране на приходите, реализирани от съответното използване и да третират ползвателите от една и съща категория равнопоставено, освен в случаите, когато

може да се докаже необходимост от изключение. Тази разпоредба, макар и да не е без своите недостатъци, дава достатъчно основание БНР и БНТ да заплащат вознаграждения за авторски и сродни права по тарифа, която се различава от тази, приложима за търговските медии. Връзката между приходите на обществените медии и използваните от тях произведения е много по-различна в сравнение с търговските доставчици на радио и телевизионни услуги, тъй като рекламните приходи, които пряко се влияят от програмното съдържание, съставляват много малка част от бюджетите на БНР и БНТ.

В началото на 2017 г. възникна безпрецедентна в европейската практика ситуация, в която Музикаутор забрани на Българското национално радио да използва музика от репертоара на сдружението. Достъпът на БНР до над 95% от световния музикален каталог беше отрязан, тъй като радиото отказа да приеме предложението на сдружението за близо четирикратно увеличение на дължимите вознаграждения за използване на музикални произведения в програмите си. Причината за създалата се криза беше основно в несъвършения механизъм за определяне на дължимите вознаграждения за използване на обекти на авторски и сродни права.

Измененията в законовата уредба на колективните дружества трябва да доведат до повече яснота по отношение на начина на формиране на исканите от тях вознаграждения за използване. Необходимо е законът да създава гаранции за справедливо третиране на ползвателите така че от една страна да се защитават интересите на носителите на авторски и сродни права, но и в същото време да не се дава възможност на колективните дружества да злоупотребяват с господстващото си положение, каквото притежават по самото си естество предвид начина на тяхното формиране. Това господстващо положение едва ли ще се промени и след изменението на законовата уредба.

Вместо да реши описаните проблеми, предложеният законопроект прави сериозна крачка назад по отношение на определянето на вознагражденията, събирани от сдруженията за колективно управление на права. Директните преговори с БНР и БНТ за определяне на дължимите от тях вознаграждения биха дали възможност да се отчетат особеностите на двете организации и да се определят справедливи вознаграждения за използване, които отчитат интересите на всички участващи в процеса страни.

Съгласно предложения проект, тарифите на организациите за колективно управление на права на практика се договарят с представителна организация на ползвателите за всеки вид използване. Отпаднала е дори санкцията на министъра на културата, която най-малкото осигуряваше публичност на проектите на тарифи и изменения в тях и допълнителна проверка за законосъобразност на предложенията на колективните дружества. Единственото изискване към тарифите, предложено в законопроекта, е „да са съобразени в разумна степен с икономическата стойност на използването на правата в търговската дейност“. Така описано, задължението е твърде широко и се нуждае от прецизиране. В допълнение, начинът на приемане на тарифите и измененията в тях не дава никакви гаранции за неговото спазване.

На практика в предложения проект на ЗИД ЗАПСП не е предвиден абсолютно никакъв инструмент за защита на интересите на ползвателите, които не членуват в представителна организация. Специален ред за обжалване на тарифа няма. Започването на процедура по медиация не отменя задължението на ползвателя да плаща съгласно тарифа, дори ако същата е повод за спора. Не е ясно и какво ще се случи, ако медиацията не доведе до споразумение. От друга страна, Министерът на културата като контролен орган също има силно ограничени правомощия. Дори да констатира нарушение при формирането на тарифа, той няма право да издаде задължително предписание, а може единствено да отправи препоръка.

Проектът на ЗИД ЗАПСП изважда от възможността за контрол особено важни обществени отношения каквито са тези, свързани с определянето на възнагражденията за използване на обекти на авторски и сродни права и ги поставя изцяло в ръцете на лица, действащи в частна полза. Това създава предпоставки за още по-големи кризи от настъпилата в началото на 2017г. при спора между БНР и „Музикаутор“ и риск от сериозно увреждане на обществения интерес.

Считам за необходимо БНР и БНТ да бъдат обособени като отделна категория ползватели. Предвид особеностите в статута и източниците си на финансиране, недопустимо е обществените медии да бъдат обвързани от тарифи, договорени без тяхно участие. БНР и БНТ са сред най-големите ползватели по размер на заплащаните възнаграждения за съответните видове използване. Това прави още по-абсурдно заплащането от страна на обществените медии на възнаграждения, договорени по размер и начин на определяне между организации за колективно управление на права и организацията на търговските медии – две страни, които нямат повод да защитават интересите на обществените медии. Тази ситуация създава риск за накърняване на обществения интерес от една страна поради обстоятелството, че основната част от финансирането на обществените медии е от държавния бюджет и от друга – поради опасността чрез действията на организациите за колективно управление на права да бъде затруднено изпълнението на обществената мисия на БНР и БНТ – ситуация която реално настъпи през изминалата година.

БНР подкрепя изразеното от Музикаутор, ПРОФОН, Филмаутор и Артистаутор становище за необходимост от ясна и подробна разписана процедура за определяне на размера на дължимите възнаграждения за използване. По този начин ще се гарантира защитата на интересите както на правноносителите, така и на ползвателите, което е необходимо, за да се осигури доброто управление на авторските и сродни права. Подкрепяме също и изразеното от дружествата становище за запазване на процедурата тарифите да се утвърждават от Министъра на културата, предвид значимостта на тези обществени отношения за гражданския оборот.

По отношение на формулировката на чл. 94р считаме, че предложеният в законопроекта текст „Предлаганите по тези договори тарифи трябва да са съобразени в

разумна степен с икономическата стойност на използването на правата в търговската дейност, като отчитат вида и обема на действително използваните произведения и други обекти на закрила.....“ е по-прецизен в сравнение с предложения в становището на организациите за колективно управление на права текст „Предлаганите по тези договори тарифи трябва да бъдат съобразени с икономическата стойност на използваните права, като се отчитат характера и обхвата на използване на произведенията и другите обекти на закрила.....“.

Предлагаме в края на чл. 94р, ал. 2 или в нова ал. 3 на чл. 94р да се добави текстът „Размерът на възнагражденията, дължими от Българското национално радио и Българската национална телевизия за използваните от тях произведения и други обекти на закрила се определя след предварително обсъждане с тях поотделно“. Считаме, че само по този начин може да се гарантира реалното спазване на предвидените в чл. 94р, ал. 1 принципи и изисквания към тарифите и да се осигури балансиран подход в интерес на всички участници в процеса на колективно управление на права.

Трябва да се подкрепи също и предложението за създаване на механизъм за разрешаване на спорове между организациите за колективно управление на права и ползвателите, който да гарантира срочното и окончателно разрешаване на възникналите разногласия. В този смисъл положително е предложението за създаване на независима комисия, която да разреши възникналия спор. Конкретните разпоредби относно състава и сроковете за работа на комисията могат да са предмет на отделна дискусия.

Считаме, че по отношение на изключението от разпоредбите за мултитериториално лицензиране за радио и телевизионни организации е необходима дефиниция на понятието „спомогателни“. По този начин ще се създаде ясна рамка на онлайн услугите, за които радио и телевизионните организации могат да получат лиценз чрез националните организации за колективно управление на права.



АЛЕКСАНДЪР ВЕЛЕВ
ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР НА БНР